

Manifest de la Biblioteca Pública de l'IFLA- UNESCO 2022

La llibertat, la prosperitat i el desenvolupament de la societat i dels seus membres són valors humans fonamentals, que només s'assoliran mitjançant una ciutadania ben informada, capaç d'exercir els seus drets democràtics i de jugar un rol actiu en la societat. La participació constructiva i el desenvolupament de la democràcia depenen d'una educació satisfactòria, així com de l'accés lliure i sense restriccions al coneixement, el pensament, la cultura i la informació.

La biblioteca pública, porta local d'accés al coneixement, és un pilar bàsic per a la formació permanent, la presa de decisions autònoma i el desenvolupament cultural dels individus i dels grups socials. Reforça la salut de les societats del coneixement en facilitar l'accés, la creació i l'intercanvi de tota mena de coneixements, incloent-hi els científics i els locals, sense barreres comercials, tecnològiques o legals.

A totes les nacions, però sobretot a les que són en vies de desenvolupament, les biblioteques ajuden a garantir que els drets a l'educació i la participació en les societats del coneixement i en la vida cultural de la comunitat siguin accessibles per a la major quantitat de gent possible.

Amb aquest manifest, la UNESCO proclama la seva certesa que les biblioteques públiques són una força viva per a l'educació, la cultura, la inclusió i la informació, així com un agent essencial per al desenvolupament sostenible, i per a l'assoliment propi de la pau i el benestar espiritual dins de la comunitat.

Per tant, la UNESCO encoratja els governs nacionals i locals a donar suport a les biblioteques públiques i a comprometre's activament en el seu desenvolupament.

La biblioteca pública

La biblioteca pública és el centre local d'informació que posa a l'abast de les persones usuàries tota mena d'informació i coneixements. És un component essencial de les societats de coneixement, que contínuament s'adapta als nous mitjans de comunicació per a complir amb el seu mandat d'oferir accés universal a la informació a tothom i impulsar-ne un ús valuós. Proporciona un espai públic accessible per a produir coneixement, compartir i intercanviar informació i cultura, i promoure la participació cívica.

Les biblioteques creen comunitat, cerquen nous públics de manera proactiva i utilitzen l'escolta activa per a impulsar el disseny de serveis que satisfacin les necessitats locals i contribueixin a millorar la qualitat de vida. El públic confia en la seva biblioteca i, a canvi, la biblioteca pública té com a objectiu mantenir la comunitat informada i assabentada.

La biblioteca pública ofereix els seus serveis d'acord amb el principi d'igualtat d'accés per a tothom, sense tenir en compte l'edat, l'ètnia, el gènere, la religió, la nacionalitat, la llengua, l'estatus social, o qualsevol altra característica. Cal oferir serveis i materials especials a aquells usuaris que no puguin, per qualsevol motiu, fer-ne ús dels habituals; per exemple, minories lingüístiques, persones amb discapacitats, escasses competències digitals o informàtiques, o poca competència lectora, o bé persones a l'hospital o a la presó.

Tots els grups d'edat han de poder trobar-hi materials d'acord amb les seves necessitats. Els fons i els serveis han d'incloure tota mena de suports i mitjans moderns, així com materials en suports tradicionals. És fonamental que siguin d'alta qualitat, adequats a les necessitats i circumstàncies locals, i que reflecteixin la llengua i la diversitat cultural de la comunitat. Els materials han de recollir les tendències actuals i l'evolució de la societat, així com la memòria dels esforços i de la imaginació de la humanitat.

Els fons i els serveis no han d'estar subjectes a cap forma de censura ideològica, política o religiosa, ni a pressions comercials.

Missió de la biblioteca pública

Els serveis de la biblioteca pública han d'establir-se d'acord amb una sèrie d'objectius clau, que es detallen a continuació, relacionats amb la informació, l'alfabetització, l'educació, la inclusivitat i la participació cívica. Mitjançant el compliment d'aquestes funcions, les biblioteques públiques contribueixen a assolir els Objectius de Desenvolupament Sostenible i a la construcció de societats més equitatives, humanes i sostenibles.

- Donar accés a un ampli rang d'informació i idees lliures de censura, i reforçar així l'educació formal i informal en tots els nivells, així com la formació permanent, per tal de possibilitar la cerca contínua, voluntària i autodidacta de coneixement en totes les etapes de la vida;
- proveir d'oportunitats per al desenvolupament creatiu personal, i estimular la imaginació, la creativitat, la curiositat i l'empatia;
- crear i enfortir els hàbits lectors dels nens i nenes, des de la infància fins a l'adulthood;
- impulsar activitats d'alfabetització i programes per a desenvolupar habilitats de lectura i escriptura, així com competències mediàtiques, informacionals i digitals, per a persones de totes les edats, per tal de bastir una societat informada i democràtica;
- prestar serveis a les comunitats tant en persona com a distància mitjançant tecnologies digitals que permetin l'accés a la informació, els fons i els programes sempre que sigui possible;
- assegurar que tothom tingui accés a tota mena d'informació i d'oportunitats per a l'organització de la comunitat, d'acord amb el paper essencial de la biblioteca dins del teixit social;
- proporcionar a les comunitats l'accés al coneixement científic –com ara resultats de recerca o informació sobre salut– que pugui impactar en la vida dels usuaris, així com fer possible la participació d'aquests en el progrés científic;
- oferir serveis d'informació adequats a empreses locals, associacions i grups d'interès;
- conservar la informació, el coneixement i el patrimoni local i indígena (incloent-hi la tradició oral) i donar-hi accés, i proporcionar un entorn en què la comunitat local pugui prendre un rol actiu a l'hora d'identificar materials a recuperar, conservar i compartir, d'acord amb els seus desitjos;
- fomentar el diàleg intercultural i afavorir la diversitat cultural;
- promoure la conservació i l'accés fàcil al patrimoni i les expressions culturals, l'apreciació de les arts, i l'accés obert al coneixement científic, la recerca i les innovacions, tant mitjançant els materials tradicionals, com a través dels recursos digitalitzats o ja creats digitalment.

Finançament, legislació i xarxes

L'accés a l'edifici i als serveis de la biblioteca pública serà, en principi, gratuït. Les autoritats locals i nacionals en són les responsables. Ha de comptar amb una legislació específica i actualitzada, alineada amb els tractats i acords internacionals, i ha de ser finançada pels governs nacionals i locals. Ha de ser un component essencial de qualsevol estratègia a llarg termini per a promoure la cultura, la informació, l'alfabetització i l'educació.

En l'era digital, la legislació en matèria de drets d'autor i propietat intel·lectual ha de garantir a les biblioteques públiques la mateixa capacitat per a obtenir continguts digitals i donar-hi accés en condicions raonables que en el cas dels recursos físics.

Per a garantir la coordinació i cooperació nacional entre biblioteques, la legislació i els plans estratègics han de definir i promoure una xarxa nacional de biblioteques basada en uns estàndards de servei acordats.

La xarxa de biblioteques públiques ha de dissenyar-se tenint en compte les biblioteques nacionals, regionals, de recerca i especialitzades, així com les biblioteques d'escoles i universitats.

Funcionament i gestió

Cal que es formuli una política clara, que defineixi els objectius, les prioritats i els serveis de la biblioteca pública d'acord amb les necessitats de la comunitat local. En aquest procés són molt importants el coneixement local i la participació de la comunitat, i, per tant, els grups locals han de participar en la presa de decisions.

La biblioteca pública ha d'estar organitzada amb eficàcia i cal mantenir-hi uns estàndards professionals de funcionament.

Tots els membres de la comunitat han de poder accedir als serveis de forma física i digital. Es requereixen, doncs, edificis ben situats i equipats, bones instal·lacions per a la lectura i l'estudi, tecnologies adequades i uns horaris d'atenció al públic suficients i adients a aquest. També són necessaris els serveis d'extensió per aquelles persones que no poden acudir a la biblioteca.

Els serveis bibliotecaris han d'adaptar-se a les diferents necessitats de les comunitats en àrees rurals i urbanes, així com a les de grups marginalitzats, usuaris amb necessitats especials, multilingües, i persones indígenes que formen part de la comunitat.

El personal bibliotecari és un intermediari actiu entre les persones usuàries i els recursos, tant els digitals com els tradicionals. Per tal de garantir uns serveis adequats, resulten indispensables uns recursos humans i materials suficients, així com la formació professional permanent dels bibliotecaris, per tal de fer front als reptes presents i futurs. La direcció ha de consultar amb els professionals de les biblioteques com definir els recursos suficients en termes quantitius i qualitius.

Per tal d'ajudar als usuaris a beneficiar-se de tots els recursos, les biblioteques han de proveir serveis d'extensió i programes de formació.

La recerca en curs hauria de centrar-se a avaluar l'impacte de la biblioteca i recollir dades que demostrin els beneficis socials de les biblioteques als legisladors. Aquestes dades estadístiques haurien de recollir-se a llarg termini, ja que els beneficis de les biblioteques per a la societat solen aflorar en les generacions subsegüents.

Col·laboracions

Establir col·laboracions és essencial perquè les biblioteques puguin arribar a un públic més ampli i divers. Cal, per tant, garantir la cooperació amb grups afins rellevants –per exemple, grups de persones usuàries, escoles, organitzacions no governamentals, associacions de biblioteques, empreses i altres professionals dels àmbits local, regional, nacional i internacional.

Aplicació del manifest

S'insta als responsables polítics de l'àmbit local i nacional, i a la comunitat bibliotecària global, a aplicar els principis expressats en aquest manifest.

Aprovat per la Junta Directiva de l'IFLA
18 de juliol de 2022

La traducció del Manifest al català ha estat a càrrec del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya